

Hilmar Baunsgaards tale ved Folketingets åbning

Taler

Hilmar Baunsgaard
Statsminister

Dato

6. oktober 1970

Sted

Christiansborg

- 1 Det år, der er forløbet siden åbningen i fjor af sidste folketingsår, har bragt betydelig fremgang og vigtige reformer i det danske samfund. Men udviklingen har samtidig været præget af den gennem mange år vedvarende mangel på ligevægt i landets økonomi.

5

- 10 Da regeringen i fjor redegjorde for sine arbejdsplaner, blev det kraftigt understreget, at en varig fremgangsperiode som sin forudsætning må have den fornødne balance i samfundsøkonomien.

15

Den fornemmelse sætter sig imidlertid, at mange opfatter den løbende økonomiske politik som øjeblikspolitik eller overgangspolitik. Ud fra ønsket om at muliggøre en fortsættelse af en reformpræget fremskridtslinje er det regeringen magtpåliggende at fjerne denne misforståelse.

20

- 25 Det skal derfor gentages, at der er en nøje sammenhæng mellem aktuel politik og fremtidspolitik. Den vigtigste reformpolitik ligger i sikringen af en sund samfundsøkonomi. Kun et stabilt økonomisk fundament kan bære fremskridtet.

30

Det vil være kendt, at regeringen har lagt op til en forhandling om ændringer og
nydannelser i den økonomiske politik. Det sker under en præcisering af to
35 afgørende forhold: at der ikke er tale om en korttidsbestræbelse, men om en
langtidspolitik, og at opgavens løsning forudsætter medvirken ikke alene fra
folkestyret i dettes snævrere forstand, men også fra de organisationer, som er
med til at forme samfundets økonomiske udvikling.

40

Regeringen er klar over, at en væsentlig forudsætning for opgavernes løsning vil
være, at der vindes forståelse i hele befolkningen for deres nødvendighed og
45 betydning, både nu og på lang sigt. Den redegørelse, jeg afgiver i dag, henvender
sig derfor i lige så høj grad til befolkningen som til de folkevalgte repræsentanter
her i salen.

50

Idet jeg skal henvise til den skriftlige del af redegørelsen, som indeholder en
nærmere omtale af udviklingen og regeringens arbejdsplaner, skal jeg samle min
mundtlige fremstilling om nogle hovedspørgsmål, som regeringen tillægger
55 afgørende betydning. Det sker under en samtidig påmindelse om, at Danmarks
økonomiske vilkår og politiske muligheder er underkastet den afhængighed,
som følger af stadige omskiftelser i den verden, der omgiver os.

60

De senere ugers udvikling har bekræftet, at internationale forudsætninger
hurtigt kan ændres. Begivenhedsforløbet i Mellemøsten har vist, hvor pludseligt
sådanne forandringer kan indtræde.

65

70 For få måneder siden skabte den såkaldte Rogersplan, byggende på våbenhvile
og forhandlinger mellem de stridende parter, beherskede forventninger om en
fredelig udvikling. Udbruddet af borgerkrigen i Jordan, som på et vist tidspunkt
skabte frygt for en faretruende udvidelse af stridighederne, ændrede disse
forventninger til ny ængstelse. Yderligere usikkerhed er opstået ved præsident
75 Nassers pludselige død. Man kan i dag kun håbe, at der ikke hermed er skabt nye
langvarige komplikationer, men vi må på den anden side se realistisk i øjnene, at
forhandlingsmulighederne i første omgang er blevet forringet. Der består
således usikkerhed og uvished omkring hele Mellemøstsituationen. Generelt kan
det siges, at krisen i Mellemøsten udgør øjeblikkets største trussel mod
80 verdensfreden. I det omfang, den videre udvikling skulle stille krav til Danmark
f. eks. om udsendelse af fredsbevarende styrker, vil regeringen være indstillet på
at yde sådanne bidrag.

85

Udviklingen i sommerens løb har imidlertid også vist positive træk på det
internationale område. Det gælder i vor del af verden, hvor de vesteuropæiske
lande har taget et nyt skridt til fremme af deres indbyrdes samarbejde. En
90 betydningsfuld begivenhed er endvidere Den tyske Forbundsrepublik og
Sovjetunionens aftale om magtafkald. Der forhandles om en tilsvarende aftale
mellem forbundsrepublikken og Polen. Dette åbner perspektiver for en
normalisering af Vesttysklands forbindelser til hele Østeuropa, herunder også til
Østtyskland. En sådan udvikling er selvsagt af største betydning for hele
95 Europa.

100 Den danske regering vil som hidtil støtte forbundsregeringens bestræbelser for
at normalisere forholdet til Østeuropa.

105

Det vil nu være af stor betydning, at der opnås fremskridt i de igangværende
firemagtsdrøftelser om Berlin. Regeringen håber, at det vil lykkes at finde en

110 ordning, der tilgodeser krydsende interesser og synspunkter, som gør sig
gældende i dette vanskelige spørgsmål. Et positivt udfald kan betyde et
afgørende skridt henimod en konference om europæiske sikkerheds- og
samarbejdsspørgsmål, der vil kunne åbne vej for på længere sigt at videreudvikle
mulighederne for et samarbejde mellem Øst- og Vesteuropa.

115

De nu påbegyndte forhandlinger mellem fællesmarkedet og EFTA-landene må
også bedømmes i relation til hele den europæiske situation. Den udvidelse af
120 fællesmarkedet, som nu forberedes, vil ikke medføre nye modsætninger mellem
Øst- og Vesteuropa, men må tværtimod ses som en af vejene til et mere
omfattende samarbejde. Regeringen vil fortsat aktivt medvirke i bestræbelserne
for at bringe de europæiske lande nærmere til hinanden og dermed befæste
afspændingen mellem Øst og Vest og fjerne de unaturlige skillelinjer, som har
125 præget Europa i efterkrigsårene.

130 Set ud fra Danmarks placering i Europa har forholdet mellem de nordiske lande
selvsagt væsentlig betydning. På Nordisk Råds session i februar i Reykjavik
kunne der konstateres enighed mellem de fire nordiske landes regeringer om
udformningen af NORDEK-traktatudkastet. Iværksættelsen af et nordisk
økonomisk samarbejde på dette grundlag ville have betydet et afgørende skridt i
135 Nordens historie. Som bekendt meddelte den finske regering umiddelbart inden
traktatens undertegnelse, at Finland ikke var i stand til at undertegne i den
foreliggende europæiske markedssituation.

140

Fra dansk side beklager vi, at det ikke lykkedes at gennemføre NORDEK-
traktaten. Under disse omstændigheder er det af så meget større betydning, at de
nordiske lande sideløbende med den europæiske markedsudvikling bevarer og
145 styrker det nordiske samarbejde. Regeringen har i forhandlingsoplægget over for
fællesmarkedet understreget, at man ønsker at fremme en fortsættelse og videre

udbygning af det nordiske samarbejde, ligesom vi har understreget håbet om, at alle de implicerede lande vil vise vilje til at finde løsninger, således at de
150 betydelige resultater af EFTA-samarbejdet og samarbejdet mellem de nordiske lande kan fastholdes.

155

På statsministtermødet i Trondheim den 6. august i år bekræftede statsministrene de nordiske regeringers vilje til en styrkelse af det nordiske samarbejde. Det er vigtigt, at man forpligtede sig til gensidige orienteringer og konsultationer under forhandlingerne med fællesmarkedet. Det er imidlertid
160 mindst lige så vigtigt, at man nu alvorligt stræber efter at klarlægge de områder i det nordiske samarbejde, hvor den udtalte velvilje kan omsættes i praksis.

165

Der findes felter, hvor man allerede nu kan forberede iværksættelsen af et udvidet nordisk samarbejde uden at afvente resultatet af forhandlingerne i Bruxelles. Det drejer sig om samarbejdet inden for kulturliv, uddannelse, forskning og produktudvikling. Dette vil blive drøftet videre på et møde i
170 København den 2. november mellem statsministrene og Nordisk Råds præsidium.

175

Forhandlingerne om dansk medlemskab sammen med Storbritannien, Norge og Irland indledtes den 30. juni i år. Det danske forhandlingsoplæg er som i 1967 baseret på, at Danmark kan tilslutte sig de europæiske traktater, de senere trufne beslutninger i fællesmarkedet samt planerne for dets videre udvikling.
180 Fra dansk side vil man søge opnået, at en eventuel overgangsperiode bliver så kort som muligt og af samme varighed i industri- og landbrugssektorerne.

185

På grund af de særlige naturgivne forhold på Færøerne og Grønland har regeringen fremhævet, at man ønsker at forhandle om hensigtsmæssige særordninger for disse to områder. Disse ordningers nærmere udformning vil
190 man i de kommende måneder drøfte med de færøske og grønlandske myndigheder.

195

Regeringen vil arbejde for, at der samtidig med forhandlingerne om udvidelse af fællesmarkedet gennemføres sådanne arrangementer med de øvrige EFTA-lande, som de hver især måtte have behov for.

200

Det er endnu for tidligt at udtale sig om, hvorvidt og i bekræftende fald hvornår forhandlingerne vil føre til et positivt resultat. Det er fortsat den danske
205 regerings håb, at problemerne i forbindelse med de ansøgende landes optagelse vil kunne løses inden for en begrænset tidsfrist.

210

Folketinget må derfor være forberedt på, så hurtigt forhandlingssituationen gør dette nødvendigt, at tage stilling til et betydeligt antal forslag til nye love og ændringer i bestående lovgivning, som vil være påkrævede i konsekvens af en dansk tilslutning til fællesmarkedet.

215

På et enkelt område finder regeringen det ønskeligt, at der allerede i denne
220 samling gennemføres en ændret lovgivning med henblik på regulering af forholdene. Det drejer sig om den erhvervsmæssige udnyttelse af rekreative arealer, herunder især beboelsesejendomme, der ikke anvendes til helårsbeboelse. Regeringen vil i løbet af få dage i markedsudvalget fremlægge en vurdering af mulighederne for at indføre en koncessionsordning omfattende

erhvervsmæssig udlejning af sådanne ejendomme.

230

Det er i øvrigt regeringens agt snarest muligt at give en redegørelse, der kan danne grundlag for en generel debat i folketinget om markedsproblemerne.

235

Folketinget vil i det nu påbegyndte folketingsår blive stillet over for regeringsinitiativer, som er udtryk for, at regeringen mener, at en nyvurdering af den økonomiske politik og dens muligheder er blevet en uomgængelig

240

nødvendighed.

245

Det er det, fordi det er åbenbart, at de problemer, Danmark står over for, ikke alene beror på vanskeligheder, der er kommet til os udefra, men i høj grad også skyldes, at de økonomiske handlemåder ikke i tilstrækkeligt omfang har været tilpasset de krav, et moderne velfærdssamfund stiller.

250

Det er rigtigt, at en del af vore problemer hænger sammen med, at ændringerne i udenrigshandelen, blandt andet som følge af den europæiske markedsdeling, har

255

nødvendiggjort så store strukturændringer både i landbrug og industri, at det uundgåeligt har bidraget til at rokke balancen i samfundet.

260

Men det har også rokket balancen, at vi samtidig har påtaget os at udbygge velfærdssamfundet i hastigt tempo, uden at vi har draget de tilstrækkelige konsekvenser i den økonomiske politik.

Det er blandt andet et udtryk for denne linje, at byggeindustriens og de
 270 offentlige ydelsers forbrug af arbejdskraft og materialer er steget stærkere her
 end i andre lande, vi kan sammenlignes med. Vi har samtidig bevidst stræbt efter
 at give de unge bedre uddannelsesmuligheder og efter at skabe bedre vilkår for
 det voksende antal ældre. Derfor har disse to aldersgruppers andel af de samlede
 forbrugsmuligheder været stigende – og sådan vil det også være i de kommende
 275 år.

280 Det er kun godt, at der har været enighed om denne sociale linje. Men så er det
 også nødvendigt at acceptere, at der til gengæld er tilsvarende mindre til
 rådighed til at forøge det private forbrug hos de producerende aldersklasser.

285

Det er den konsekvens, det danske samfund ikke hidtil har draget i det
 nødvendige omfang. Derfor har vi gennem en årrække brugt mere, end vi har
 produceret, og er kommet i stigende gæld til udlandet. Der er samtidig med
 290 udviklingen af velfærdssamfundet stillet for store krav om forøgelse af
 pengeindkomsterne med det resultat, at vi i det sidste tiår har svækket dansk
 produktions konkurrenceevne gennem en stigning i priser og omkostninger,
 som har været stærkere, end i de lande vi konkurrerer med.

295

Hvis Danmark fortsat skal være et velfærdssamfund med en høj, stabil
 beskæftigelse – og det går jeg ud fra, at alle ønsker – så må vi acceptere
 300 konsekvenserne. Vi må derfor supplere penge- og finanspolitikken med en
 indkomstpolitik, der svarer til velfærdssamfundets krav.

Lykkes det at tilvejebringe en sådan ændring i den økonomiske politik, vil det være muligt at nedbringe valutaunderskuddet og samtidig opretholde høj beskæftigelse. Lykkes det ikke, vil den fortsatte og voksende afhængighed af
310 kortfristede udenlandske lån ligge som en stadig trussel under dansk produktion og beskæftigelse.

De rapporter, der er kommet fra det økonomiske sekretariat og fra det økonomiske råds formandskab, understreger, at dansk økonomi er præget af udviklingstendenser, som nødvendigvis må ændres.

Til trods for at der er ført en stram penge- og finanspolitik, og trods en fortsat kraftig stigning i produktionen er privatforbruget, de offentlige ydelser og
325 investeringerne steget så stærkt, at vi stadig lider under et indenlandsk efterspørgselspres, som – sammen med prisstigninger, der er kommet udefra – har fået priserne og omkostningerne til at stige.

Det er heller ikke lykkedes at opnå den tilsigtede bedring af betalingsbalancen. Tværtimod må vi i år regne med et underskud af størrelsesordenen 4 milliarder kr. eller ca. 4 pct. af bruttonationalproduktet.

På denne baggrund må regeringen lægge afgørende vægt på, at der udformes en
340 økonomisk politik, som kan sikre, at en væsentlig del af de kommende års produktionsstigning bliver anvendt til at formindske underskuddet på

betalingsbalancen. Sker det ikke, undergraver vi grundlaget for dansk erhvervsliv, for produktionen og beskæftigelsen.

345

350 Bag ved betalingsbalancens underskud og væksten i den udenlandske gæld ligger en række betydningsfulde forhold i den ydre og indre økonomi. Det må være målet for den økonomiske politik at sætte ind over for alle disse forhold på en sådan måde, at der sikres en bedre balance i den økonomiske udvikling. Det er med dette mål for øje, der er gennemført en række reformer i de seneste år, både vedrørende det offentlige økonomiske dispositioner og på andre områder. Jeg 355 skal her erindre om den reform af realkrediten, som i foråret gennemførtes af et stort flertal i folketinget.

360

Samtidig har en stram penge- og finanspolitik sigtet mod at dæmpe den igangværende højkonjunktur. De første resultater – eller skal vi sige de første tegn på resultater – i denne henseende er nu begyndt at vise sig i form af en 365 afdæmpning af dele af efterspørgslen og en tendens til en mindre ugunstig valutaudvikling. Alligevel må det siges, at dæmpningen kommer senere og langsommere, end det var ventet og ønsket. Der består fortsat et stærkt pres på arbejdsmarkedet, og der har været betydelig glidning i lønninger og andre indkomster i sommerens løb.

370

Regeringen finder det derfor nødvendigt at fortsætte den stramme penge- og finanspolitik, men for at undgå uheldige virkninger på beskæftigelsen må den 375 suppleres med sådanne

380 indkomstpolitiske aftaler og foranstaltninger, at man kan sikre en stabil

prisudvikling og dermed forbedre konkurrenceevnen i forhold til udlandet.

385

Det gør det nødvendigt, at vi i de kommende år gennemfører en økonomisk samordning, som er mere vidtgående, end vi hidtil har praktiseret. I det store og hele har regering og folketing måttet føre den økonomiske politik – finans- og
390 pengepolitikken – på grundlag af en indkomstdannelse, som var tilrettelagt af andre instanser uden den fornødne samordning med den økonomiske politik. Det bør erkendes, at de indkomstpolitiske beslutninger øver så afgørende indflydelse på mulighederne for den økonomiske politik, at de ikke længere kan holdes uden for den økonomiske samordning. Regeringens
395 stabiliseringsprogram, som den 22. og 24. september blev forelagt for arbejdsmarkedets parter og erhvervslivets organisationer, bygger derfor på et samspil mellem finanspolitik, pengepolitik og indkomstpolitik.

400

Hovedlinjerne for finanspolitikken i 1971 er nu ved at blive fastlagt. Regeringen finder ikke, at der er grundlag for lavere udskrivningsprocent end den i foråret fastsatte.

405

For statens udgifter har regeringen fastlagt retningslinjen for den endelige
410 udarbejdelse af finanslovsforslaget. Ud over de besparelser på ca. 400 mill. kr., som blev besluttet i foråret, skal foretages yderligere begrænsninger på 500-600 mill. kr. Den samlede besparelse på i alt tæt ved 1 milliard kr. skal videreføres gennem de næste tre år, som også omfattes af budgetlægningen.

415

Så store besparelser kan ikke nås alene ved at begrænse stigningen i de ikke-lovbundne udgifter, som i forvejen kun stiger forholdsvis lidt. Det er

nødvendigt at gennemføre lovændringer med henblik på at reducere forskellige tilskud og andre lovbundne udgifter. Folketinget vil få forelagt forslag herom og få en detaljeret orientering om de samlede besparelser, der søges fordelt på en balanceret måde over for de forskellige udgiftsområder.

425

De skøn, der nu foreligger over den samlede statsfinansielle stilling, tyder på, at
430 vi allerede i indeværende finansår vil få en forøgelse af overskuddet. Det beror
på, at både momsen og kildeskatten giver flere penge i takt med stigende priser
og indkomster i hele økonomien. Hertil vil efterhånden komme virkningerne af
den iværksatte opbremsning over for udgiftsstigningerne. Det statslige bygge- og
anlægsstop har allerede ført til betydelige besparelser, og der er i september
435 fastsat stramme regler for tillægsbevillinger i resten af dette finansår og for
genbevillinger i det ny.

440

På denne baggrund kan man regne med, at statsfinanserne vil høre til de
faktorer, der bidrager til at mindske efterspørgselspresset i den danske økonomi.
Det har været afgørende for regeringen at få lagt tingene således til rette, at
denne linje fortsættes gennem hele næste år.

445

Linjen vil blive fulgt op ved den langsigtede planlægning, som blev sat i gang for
450 to år siden, og som nu går ind i sin afsluttende fase. Det er regeringens hensigt at
fremlægge redegørelser vedrørende perspektivplanlægningen i løbet af vinteren.

455

Samtidig lægger regeringen vægt på at videreføre arbejdet med en rationalisering
af administrationen. Der må stiles imod at gøre forvaltningen mere
omkostnings- og effektivitetsbevidst, hvilket i ikke ringe omfang er et spørgsmål

460 om information og uddannelse. Det offentliges forbrug af arbejdskraft og varer
er efterhånden blevet af et sådant omfang, at det er nødvendigt at udnytte
enhver rimelig mulighed for rationaliseringer og besparelser.

465

Regeringen har grebet disse problemer utraditionelt an ved at nedsætte en
arbejdsgruppe af yngre sagkyndige inden for og uden for administrationen til at
gennemgå en række administrative problemer og afgive en generel redegørelse til
470 administrationsdepartementet.

475 Gennem den stærke tilbageholdenhed med øgede offentlige udgifter sikres det,
at væksten i statens forbrug af ressourcer i den kommende tid vil blive lavere end
væksten i den samlede produktion. For den offentlige sektor som helhed vil
billedet dog påvirkes af, at der må ventes en stærkere udvidelse af den
kommunale aktivitet end af den statslige. Der er rettet kraftige henstillinger til
480 kommunerne om at forøge deres selvfinansieringsgrad, og der er grund til at tro,
at disse henstillinger vil blive fulgt. Det er imidlertid herudover nødvendigt, at
der vises størst mulig tilbageholdenhed med kommunale investeringer og
personaleansættelser.

485

Regeringen finder det også nødvendigt, at der fortsat opretholdes en stram
pengepolitik. Det udlånsloft, som Nationalbanken har aftalt med
490 pengeinstitutterne, forbliver i kraft til ind i 1971. På den anden side gør
samarbejdet mellem Nationalbanken og pengeinstitutterne det muligt at
modvirke den meget betydelige likviditetsstramning, som de offentlige finanser
vil fremkalde i slutningen af året og navnlig i begyndelsen af 1971. Regeringen
og Nationalbanken vil forhandle nærmere om formerne herfor.

495

500 En langvarig stram kreditgivning kan påvirke byggeri og andre investeringer på en uønsket måde. Da pengepolitikken imidlertid er nøje forbundet med betalingsbalancens udvikling, understreger dette betydningen af, at der sættes ind med yderligere foranstaltninger for at opnå en hurtig, en væsentlig og en varig forbedring af betalingsbalancen. Kun derved kan der skabes baggrund for
505 lempelser af kreditgivningen til gavn for investeringerne.

510 Det er regeringens opfattelse, at dette kan nås ved indkomstpolitiske foranstaltninger, der kan medvirke til en stabil prisudvikling og dermed styrke konkurrenceevnen.

515

Regeringen lægger afgørende vægt på, at denne indkomstpolitik kommer til at omfatte alle samfundsgrupper, alle indkomstgrupper i samfundet, på en sådan måde, at den sociale målsætning, jeg talte om før, bliver virkeliggjort.

520

Det kan kun nås, hvis indkomstpolitikken opbygges af en række
525 foranstaltninger, som angriber indkomstdannelsen i dens forskellige afskygninger. Det er regeringens ønske, at så stor en del som muligt af det samlede kompleks sikres ved frivillige aftaler.

530

Regeringen vil i morgen fremsætte forslag om prisstop gældende til udgangen af februar 1971. Gennem denne ekstraordinære foranstaltning ydes der et bidrag til en øjeblikkelig prisstabilisering. Et lovindgreb af så vidtgående karakter er
535 kun forsvarligt for en periode af den anførte begrænsede varighed. Det er derfor nødvendigt, at dette tidsrum udnyttes til at tilvejebringe aftaler og gennemføre

lovforslag, der kan videreføre stabiliteten i priser og omkostninger på længere sigt.

540

Folketinget opfordrede i sin dagsorden af 15. maj regeringen til

545

"efter drøftelse med arbejdsmarkedets, de offentligt ansattes og erhvervslivets organisationer og med henblik på den kommende overenskomstperiode at fastlægge en på samfundsøkonomiske hensyn baseret ramme for en socialt afbalanceret indkomstudvikling".

550

555

Den samfundsøkonomiske ramme, som indkomstudviklingen bør holde sig inden for, må efter regeringens opfattelse være dikteret af hensynet til at undgå indkomststigninger, der fører til forhøjelse af det indenlandske prisniveau. Det betyder ikke, at enhver stigning i lønsatser og andre indkomster er udelukket i den kommende overenskomstperiode, men det betyder, at sådanne stigninger ikke må blive af en sådan størrelsesorden, at de medfører prisstigninger.

560

565

Regeringen sigter efter direkte at stabilisere priser og avancer, men skal en sådan stabilisering lykkes, er det uomgængeligt, at også løndannelsen både på det private arbejdsmarked og for de offentligt ansatte indpasses under de krav, stabiliseringspolitikken rejser. Regeringen har på mødet den 22. september fremhævet dette over for arbejdsmarkedets parter.

570

575

Det kan ikke bestrides, at den form, hvorunder indkomstdannelsen foregår, har bidraget til at give Danmark en stærkere stigning i pengeindkomster, omkostningsniveau og priser gennem 1960'erne end i de fleste af de lande, vi konkurrerer med. Det har skabt en ond cirkel med tiltagende forventninger om fortsatte prisstigninger, med et stadig stærkere pres for at investere og forbruge og samtidig en aftagende lyst til at spare. Denne udvikling har skadet betalingsbalancen udadtil, og samtidig har den indadtil været socialt uheldig. Det er ikke de jævne lønmodtagere, der har fordelen af et kapløb mellem stigende priser og lønninger. Det er derfor en rigtig politik ikke blot fra et økonomisk, men også fra et socialt synspunkt at bringe dette kapløb til ophør. Først og sidst er det en betingelse for, at vi kan bevare det grundlæggende sociale gode, som den fulde beskæftigelse er udtryk for.

I denne forbindelse må man også medtage i sin bedømmelse, at efterspørgselspresset på visse områder har givet anledning til lønglidning i et større omfang, end prisniveauet på de pågældende områder har kunnet bære. De herved indtrufne nye prisstigninger har medvirket til udløsningen af pristalsportioner, som har givet de omhandlede lønmodtagergrupper pristalsdækning oven i lønglidningen – medens andre lønmodtagere kun har fået pristalsdækningen. Dyrtidsreguleringen har således, når den ses i kombination med lønglidningen, en selvstændig uheldig indflydelse på omkostningsudviklingen.

Det er blandt andet på denne baggrund, regeringen har meddelt arbejdsmarkedets parter, at der efter regeringens bestemte opfattelse er behov for, at den automatiske dyrtidsregulering afløses af mere hensigtsmæssige ordninger til sikring af udsatte lønmodtagergruppers realløn.

Dyrtidsreguleringen kan medføre omkostningsstigninger, der er 4-5 gange så

høje som den værdi, de pågældende dyrtidsportioner reelt har for lønmodtagerne. Dette er et irrationelt element i den samfundsøkonomiske reguleringsmekanisme. Der ligger i dette ikke nogen form for angreb på udsatte lønmodtageres realløn, såfremt dyrtidsreguleringen afløses af andre ordninger, 620 der sikrer disse udsatte gruppers realløn på en måde, hvorved de uheldige virkninger undgås.

625 Dette synspunkt har gyldighed både for det private og det offentlige arbejdsmarked. Det fører også til, at regeringen naturligt vil tage op til overvejelse at ophæve automatiske pristalsklausuler på en række områder inden for det offentliges virkefelt.

630

I dagsordenen fra den 15. maj siges det endvidere, at folketinget opfordrer 635 regeringen til

640 "at tilskynde arbejdsmarkedets hovedorganisationer til at indgå ny aftale om samarbejdet på de enkelte virksomheder".

645

Regeringen har med tilfredshed bemærket, at en sådan aftale nu er sikret mellem hovedorganisationerne. Det er regeringens håb og forventning, at arbejdsmarkedet også vil kunne nå til enighed om nye overenskomster inden for de nævnte samfundsøkonomiske rammer. Regeringen vil for sit vedkommende 650 være indstillet på at yde bidrag til, at en sådan løsning kan opnås på en socialt afbalanceret måde ved gennemførelse af lovgivningsmæssige foranstaltninger.

Af hensyn til forberedelsen af en sådan lovgivning lægger regeringen afgørende vægt på, at hovedorganisationerne når frem til en snarlig klarlæggelse af den økonomiske rækkevidde af de forestående overenskomstfornyelser. Regeringen vil på sin side fremskynde forhandlingerne med tjenestemandorganisationerne, så der opnås samtidighed med forhandlingerne på det private arbejdsmarked, og det vil være regeringens linje at vise særlig stærk tilbageholdenhed over for de højere lønninger.

Som led i den socialt afbalancerede indkomstpolitik, vi har indbudt organisationerne til at medvirke i, er regeringen rede til at fremsætte lovforslag om udbyttebegrænsning og skærpet lovgivning om beskatning af kapitalgevinster, ligesom man pr. 1. marts 1971 vil søge prisstoppet afløst af en lovgivning på noget længere sigt om priser og avancer, der kan tjene det formål at hindre, at prisstabiliteten i overenskomstperioden brydes af avance- eller lønglidning.

Regeringen har fremlagt et konstruktivt oplæg til saglige forhandlinger såvel med organisationerne som med folketingets partier. Vi stiller ikke noget ultimatum, men indbyder til forhandlinger. Men det er nødvendigt at understrege, at udviklingen på betalingsbalancen stiller os alle over for det ultimatum, at effektive foranstaltninger er en nødvendighed. Der kan forhandles om den nærmere udformning af disse foranstaltninger. Regeringen har ønsket at inddrage arbejdsmarkedets og erhvervslivets organisationer i disse forhandlinger for at opnå en løsning med størst mulig tilslutning hos alle befolkningslag. Vi indbyder på tilsvarende måde alle partier i folketinget til samarbejde om den del af opgaven, der kræver lovgivningsmagts medvirken. Men vi er nødt til at stille det krav, at samarbejdet må udmunde i løsninger, som har den fornødne effektivitet, således at de både virker hurtigt nok og længe nok.

Den folketingsamling, vi nu går ind til, kan i mange henseender blive af afgørende betydning for landets udvikling. Regeringen er klar over, at vi indbyder folketinget og organisationerne til at medvirke til løsningen af store og
 700 vanskelige opgaver. Vi gør det i bevidstheden om, at det kan få uoprettelige konsekvenser, hvis vi ikke har kræfter og vilje til i fællesskab at finde en løsning, som er bærekraftig på kortere såvel som på længere sigt.

Den hastige udvikling, der kendetegner de år, vi nu gennemlever, er ikke præget af harmoni. De tekniske muligheder går frem med stormskridt og forvandler visse sider af vor tilværelse i hurtigt tempo. Men andre sider af samfundslivet er
 710 langt mere trægt bevægelige. Det gælder de fleste af vore institutioner, herunder også organisationerne og det politiske liv. Dette fører til problemer, som ikke mindst de unge vender sig kritisk imod, og som de mener kan overvindes ved hurtige og gennemgribende ændringer i samfundet.

Det er ikke svært at forstå den utålmodighed, mange unge giver udtryk for, når det gælder om at få ændret forhold i samfundet, som forringer menneskers
 720 muligheder for trivsel sundhed. Ændringer er nødvendige, men det er lige så nødvendigt, at det sker inden for folkestyrets rammer. Også efter regeringens opfattelse er det påkrævet, at vaneforestillinger og standpunkter, der måske ikke længere har samme værdi som tidligere, tages op til overvejelse og nyvurdering. Det er en nødvendighed, som rejser sig for os alle – her i tinget, i
 725 organisationerne og i befolkningen.

730 Den industrielle fremgang har givet os enorme materielle fordele, men de menneskelige miljøproblemer er i disse år vokset stærkt. Det bliver en af vor tids

735 største opgaver at udvide effektivitetsbegrebet, således at dette ikke som hidtil
alene anvendes ud fra sit økonomiske og tekniske indhold, men også i et socialt
perspektiv.

740 Vi står således over for at udforme et nyt syn på ansvaret over for den tiltagende
forureningsfare. Problemerne omkring samarbejde og medejerskab i
virksomhederne kalder tilsvarende på stigende opmærksomhed.

745

Udviklingen medfører, at vi må tage gammel lovgivning op til ny behandling og
kassere eller omforme, hvad tiden er vokset fra. Alle må indstille sig på, at det i
den økonomiske politik er nødvendigt at skabe en samordning, som er langt
750 mere vidtgående og vedvarende, end vi hidtil har kendt det. Gamle metoder må
afløses af nye og mere tidssvarende.

755

Det er til et samarbejde om løsningen af disse store opgaver, regeringen nu
indbyder folketinget. Det er regeringens håb, at der i partierne og i
organisationerne vil være det fornødne mod, den nødvendige fremsynethed og
ansvarsbevidsthed til, at der med en betydelig tilslutning i folketinget og
760 befolkningen kan åbnes nye perspektiver for udviklingen i det danske samfund.
Fra regeringens side skal ingen anstrengelse blive sparet for at bane vejen for et
sådan samarbejde.

765

Jeg vil foreslå Folketinget, at vi indleder arbejdet med at udbringe et:

770

Danmark leve!

775

(Statsministerens opfordring besvaredes med et trefoldigt hurra).

780

Kilde

Manuskript taget fra folketingstidende.dk med tilladelse fra udgiver.

Kildetype

Dokumentation på online medie

785

Tags

EU, Folketingstale, Radikale Venstre, Åbningstale

Relateret

Hilmar Baunsgaards tale ved Folketingets åbning
7. oktober 1969

790

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/hilmar-baunsgaards-aabningstale-1970>

795

800

805